

Mál nr. 176/2009

M (málskotsaðili)

og

Vátryggingafélagið X v/umsóknar um líf- og sjúkdómatryggingu

Umsókn um líf- og sjúkdómatryggingu synjað. Fjölskyldusaga. Erfðaupplýsingar.

Gögn.

- 1) Málskot, móttakið 18.5.2009, ásamt fylgiskjölum.
- 2) Bréf X til nefndarinnar, dags. 8.6.2009.
- 3) Bréf M til nefndarinnar, dags. 26.6.2009.
- 4) Bréf X til nefndarinnar, dags. 6.7.2009.
- 5) Tölvupóstur M til nefndarinnar, dags. 21.8.2009, ásamt fylgiskjali.
- 6) Tölvupóstur X til nefndarinnar, dags. 21.8.2009.

Málsatvik.

M óskaði eftir líf- og sjúkdómatryggingu hjá X með umsókn dags. 3. apríl 2008. Í samræmi við upplýsingaskyldu vátryggingataka um áhættu skv. 82. gr. laga nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga, með áorðnum breytingum, upplýsti M að móðir hans hefði látist úr arfgengri heilablæðingu. Jafnframt óskaði M, að eigin frumkvæði, að fá að leggja fram vottorð frá Taugalækningadeild Landspítalans dags. 28. mars 2008, þar sem fram kemur að M hafi farið í DNA rannsókn og staðfest er að hann sé „ekki með stökkbreytingu á Leu68GIn sem veldur arfgengri heilablæðingu”.

Í bréfi dags. 19. maí 2008 hafnaði X umsókn M með vísan til niðurstöðu áhættumats félagsins, á grundvelli fjölskyldusögu um arfgenga heilablæðingu. Tekið var fram að skv. 82. gr. laga nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga væri félaginu óheimilt að taka við eða hagnýta sér upplýsingar um erfðarannsóknir eins og þær sem fylgdu umsókn M.

M óskaði eftir frekari rökstuðningi fyrir synjun umsóknar hans; annars vegar á því að X sæi sér ekki fært að takmarka bótasvið líftryggingar á annan hátt en getið væri um í skilmálum tryggingarinnar, hins vegar á tengslum arfgengrar heilablæðingar við aðra sjúkdóma. Rökstuðningur X barst M í bréfi dags. 6. ágúst 2008. Í honum kom fram að auðvelt væri að veita sjúkdómatryggingu með takmörkun á bótasviði þannig að hún undanskilji tiltekinn bótabátt. Leiði áhættumat félagsins hins vegar í ljós áhættu sem varðað getur fleiri en einn bótabátt telur það sér ófært að veita umbeðna vátryggingu og synjar umsókninni. Samkvæmt upplýsingum endurtryggjenda félagsins, sem jafnframt væru ráðgefandi aðilar við áhættumat í persónutryggingum, eru tengsl við aðra sjúkdóma í miðtaugakerfi. Meðal þeirra, sem bótaskyldur er úr sjúkdómatryggingu er Alzheimer sjúkdómur ef hann greinist fyrir 60 ára aldur. Vegna eðlis líftrygginga væri örðugleikum bundið að koma við tilteknum takmörkunum á gildissviði vátryggingarinnar, svo og sökum þess að torvelt getur reynst að fá dánarorsök staðreynda. Eina takmörkunin á bótasviði í líftryggingum varðaði sjálfsvíg vátryggðs innan eins árs frá því að ábyrgð félagsins tók síðast gildi. Félagið sæi sér ekki fært að veita líftryggingu með frekari takmörkun. Vegna þeirrar mjög svo sérstöku áhættu sem félagið yrði að taka tillit til við mat á umsókn M um persónutryggingar væri ekki unnt að beita álagi á iðgjaldið. Þá væri heldur ekki unnt í ljósi framangreinds að veita umbeðnar vátryggingar með takmörkunum.

Með málskoti dags. 18. maí 2009 bar M synjun umsóknar sinnar um persónutryggingar fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum. Málsástæður hans eru eftirfarandi:

- a) Að X sé heimilt að veita viðtöku læknisvottorði sem staðfestir að M sé ekki með erfðaeiginleika sem valdi arfgengri heilablæðingu.
- b) Að X sé óheimilt að synja M um líf- og sjúkdómatryggingu.

Álit.

a) Viðtaka læknisvottorðs.

Að því er varðar viðtöku læknisvottorðs þar sem fram kom að M hefði farið í DNA rannsókn og staðfest er að hann sé „ekki með stökkbreytingu á Leu68GIn sem veldur arfgengri heilablæðingu” er það niðurstaða nefndarinnar að X hafi samkvæmt gildandi lögum ekki verið heimilt að taka við og hagnýta sér þær upplýsingar sem í vottorðinu komu fram.

Ákvæði 2. mgr. 82. gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingarsamninga, með áorðnum breytingum, kveður á um að váttryggingarfélagi sé óheimilt fyrir eða eftir gerð samnings um persónutryggingu að óska eftir, afla með einhverjum öðrum hætti, taka við eða hagnýta sér upplýsingar sem fengnar eru úr niðurstöðu erfðarannsóknar á einstaklingi og geta gefið til kynna hættu á að hann þrói með sér eða fái tiltekinn sjúkdóm. Félaginu er einnig óheimilt að óska eftir rannsóknum sem teljast nauðsynlegar til þess að kostur sé á að fá slíkar upplýsingar. Samkvæmt athugasemdum í greinargerð frumvarps til laga um breytingu á lögum nr. 30/2004, sem varð að lögum nr. 156/2007 og breytti 82. gr. laga nr. 30/2004, er með *erfðarannsókn* í ákvæðinu einkum átt við DNA-rannsókn, RNA-greiningu og vefja- og blóðrannsókn sem gerð er í þeim tilgangi að meta hættu einstaklings á því að verða síðar veikur. Verður að líta svo á að læknisvottorðið sem hér um ræðir hafi að geyma niðurstöður erfðarannsóknar í skilningi laganna. Með lögum nr. 156/2007 var, samkvæmt ummælum í greinargerð, leitast við að eyða vafa um hvers konar upplýsingar það væru sem váttryggingafélagi er óheimilt að nota í áhættumati sínu. Í álitu meiri hluta viðskiptanefndar Alþingis segir ennfremur, um frumvarpið er varð að lögum nr. 156/2007: „Váttryggingafélagi er þannig óheimilt að hagnýta sér upplýsingar úr erfðarannsókn burtséð frá því hvort þær eru váttryggingartaka eða váttrygðum í hag eður ei”.

Ekki er m.ö.o. fallist á það með M að X hafi verið heimilt að veita viðtöku og nýta læknisvottorðið sem um ræðir við áhættumat, með vísan til lögskýringargagna.

b) Synjun um líf- og sjúkdómatryggingu.

Samkvæmt 3. mgr. 82. gr. laga nr. 30/2004 um váttryggingasamninga, með áorðnum breytingum, skal tryggingafélag rökstyðja synjun um veitingu persónutryggingar ef eftir því er leitað. Miðað við þau gögn sem lögð hafa verið fyrir úrskurðarnefndina af hálfu X verður ekki talið sýnt fram á að réttmæt og haldbær rök réttlæti synjun um líf- og sjúkdómatryggingu gagnvart M.

Þannig segir m.a. í athugasemdum félagsins, dags. 8. júní 2009, að „það er í algjörum undantekningartilvikum sem félagið hafnar váttryggingarumsókn á grundvelli sögu um arfgengan sjúkdóm í fjölskyldu umsækjanda. Að öllum jafnaði er slík váttrygging veitt og þá eftir atvikum, í samræmi við áhættumatið og tegund váttryggingar, með álagi og/eða takmörkun á bótasviði váttryggingarinnar“. Ennfremur segir í sama bréfi: „Hér er um mjög sérstætt tilvik að ræða og afstaða félagsins alls ekki í samræmi við það sem að jafnaði gerist við afgreiðslu váttryggingarumsókna, þegar fyrir liggja upplýsingar um arfgenga sjúkdóma hjá skyldmönnum umsækjanda sem geta gefið til kynna að hætta sé á að umsækjandinn muni einnig þróa með sér eða fá slíkan sjúkdóm. Íðulega er váttrygging veitt í slíkum tilvikum en með álagi á iðgjald og/eða nánar tilgreindri takmörkun á gildissviði váttryggingarinnar. Vegna hinna mjög svo sérstöku aðstæðna í tilviki álitsbeiðanda var hins vegar ekki gerlegt að veita váttryggingu með slíkum kjörum“. „Hér verður að horfa til þess að áhættumatið verður að miða við að málskotsaðili kunni að bera hið hættulega gen í sér. Ýmsir sjúkdómar í miðtaugakerfi, sem eru bótaskyldir úr sjúkdómatryggingu, geta einnig tengst umræddu geni. Því verður ekki komið við svo skynsamlegt

geti talist að setja í váttrygginguna allar þær takmarkanir á gildissviði váttryggingarinnar sem nauðsynlegar væru af þessum sökum. Þá blasir ennfremur við að undir þessum kringumstæðum yrði að veita váttrygginguna einnig með slíku álagi að það yrði ekki í neinu samhengi við það sem kalla mætti eðlilegt eða hóflegt iðgjald“. Að framangreindu virtu taldi X sér ekki annað fært en að synja M um váttrygginguna og heldur því fram í lok bréfsins að fullgild og málefnaleg rök séu fyrir synjuninni. Í bréfi X dags. 6.7.2009 segir ennfremur "að ógerlegt er að koma að viðhlítandi ábyrgðartakmörkunum í þessu sérstaka tilviki. Þá er ljóst að váttrygging af þessu tagi fengist ekki endurtryggð".

Að mati nefndarinnar er hinum „mjög svo sérstöku aðstæðum í tilviki álitsbeiðanda“ ekki gerð skil af hálfu X, í gögnum málsins, með þeim hætti að málefnaleg ástæða teljist vera fyrir hendi til synjunar umsóknar M um persónuþryggingar.

Litið hefur verið svo á, í norrænum váttryggingarétti, að játa beri einstaklingum nokkurn rétt til váttryggingarverndar í persónuþryggingum. Að mati nefndarinnar er ekki nægilegt að vísa með almennum hætti til reglna endurtryggjanda váttryggingafélags, til grundvallar synjun um slíkar tryggingar. Gera verður þá kröfu til váttryggingafélaga að þau geri skýrlega grein fyrir þeim almennu skilyrðum um heilsufarsástand sem þau byggja áhættumat sitt á ef þau telja umsækjanda falla utan þeirra skilyrða. Í athugasemdum félagsins við málskoti M verður ekki litið svo á að því hafi verið gerð skil með fullnægjandi hætti, í samræmi við góða og eðlilega viðskiptahætti, því ógerlegt er að mati félagsins að koma að viðhlítandi ábyrgðartakmörkunum í tilviki M.

Fallist er á það með M, eins og mál þetta hefur verið lagt fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingarmálum, að rökstuðningi X fyrir synjun gagnvart M um persónuþryggingar sé ábótavant og synjun félagsins hafi því ekki verið byggð á málefnalegum ástæðum. Miðað við þau gögn sem lögð hafa verið fyrir úrskurðarnefndina af hálfu X verður ekki talið sýnt fram á að réttmæt og haldbær rök réttlæti algjöra synjun um líf- og sjúkdómatryggingu gagnvart M.

Niðurstaða.

X er óheimilt að veita viðtöku og nýta læknisvottorð Taugalækningadeildar Landspítala, um niðurstöður DNA-rannsóknar sem M gekkst undir, við áhættumat vegna umsóknar M um persónuþryggingar. Synjun X á umsókn M um persónuþryggingar var hins vegar ekki rökstudd með fullnægjandi hætti, í samræmi við eðlilega og góða viðskiptahætti. Miðað við þau gögn sem lögð hafa verið fyrir úrskurðarnefndina af hálfu X verður ekki talið sýnt fram á að réttmæt og haldbær rök réttlæti synjun um líf- og sjúkdómatryggingu gagnvart M.

Reykjavík 1. september 2009

Sigríður Rafnar Pétursdóttir

Þóra Hallgrímsdóttir hdl.

Jón Magnússon hrl.